

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

INKUBATOR AKTYWNOŚCI SPOŁECZNO – ZAWODOWEJ OSÓB ZALEŻNYCH JAKO WSPARCIE DLA RODZICÓW/OPIEKUNÓW

INFORMATOR

Projekt realizowany od października 2017 do marca 2018
przez Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie”

Innowacja społeczna w ramach Projektu
„Chcemy pracować - innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych”
(współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego
IV Oś Priorytetowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój
Działanie 4.1: Innowacje społeczne)

STOWARZYSZENIE **D**ZIEDZICTWO **J**AGIELLOŃSKIE

26-600 Radom, ul. Stefana Żeromskiego 94, lok. 209 E-mail: dziedzictwo.j@wp.pl

Wprowadzenie.....	3
1. Czym jest projekt „Chcemy pracować - innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych?	7
2. PLAKAT – Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” zaprasza do udziału w projekcie.....	10
3. Definicje zawarte w testowanej innowacji.....	12
4. Charakterystyka innowacji pod nazwą „Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów”	15
5. Przygotowania do testowania innowacji społecznej i sposób jej realizacji.....	20
6. Zajęcia zrealizowane w ramach innowacji.....	23
7. Harmonogram realizacji innowacji.....	21
8. Problemy związane z realizacją innowacji społecznej.....	23
9. Podsumowanie testowanej innowacji.....	23

WPROWADZENIE

Potrzeba zastosowania testowanej innowacji społecznej

Po zakończeniu systemu edukacyjnego w naturalny sposób wylania się problem obrania dalszej strategii życiowej oraz rozwoju społeczno-zawodowego. Równocześnie występuje problem konieczności ciągłej opieki ze strony rodziców i opiekunów nad osobami niepełnosprawnymi intelektualnie. Ustawiczna opieka nad osobami zależnymi intelektualnie najczęściej nie pozwala rodzicom/opiekunom na podejmowanie pracy zawodowej, co często skutkuje tym, że takie rodziny utrzymują się tylko z zasiłków osób zależnych. W zaproponowanej innowacji nie tylko tylko częściowo odciążyliśmy rodziców/opiekunów od opieki, ale równocześnie skupiliśmy się na ich rozwoju zawodowym organizując np.: spotkania z doradcą zawodowym i szkolenie zawodowe. Po zakończeniu procesu edukacji osoby zależne często nie mają sprecyzowanych planów na dalsze funkcjonowanie ani wiedzy na temat osobistych preferencji i predyspozycji zawodowych. Brak u tych dzieci wizji ich przyszłości jest ogromnym problemem, źródłem lęków i obaw opiekunów i rodziców. Sytuacja taka nie jest korzystna dla rodziny. Zaburza normalne jej funkcjonowanie, powoduje ustawiczne przemęczenie i często prowadzi do konfliktów; nie pozwala również na wykorzystanie potencjału osoby zależnej. Wskazana sytuacja negatywnie wpływa na stan psychiczny całej rodziny, uniemożliwiając wręcz normalne jej funkcjonowanie w społeczeństwie. Istnieje naturalna potrzeba rozwiązania opisanego problemu. Stowarzyszenie wyszło temu naprzeciw. Zajęcia opracowane w ramach niniejszej innowacji społecznej miały na celu wdrożyć uczestników do intensywnej komunikacji społecznej, która jest źródłem sukcesu w wielu dziedzinach życia. Proponowane przez nas rozwiązanie miało za zadanie (przynajmniej w części) poprawić relacje rodzinne oraz ułatwić funkcjonowanie w życiu społecznym. Nasze rozwiązanie pozwoliło na stworzenie, w tym przełomowym momencie życia, możliwości świadomego, podmiotowego wyboru własnej drogi w życiu społeczno-zawodowym. Inicjatywa nasza, w formie zajęć edukacyjno-terapeutycznych, miała za zadanie doprowadzić do sprecyzowania własnych zainteresowań i oczekiwań osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Stawianie sobie celów życiowych, konstruowanie wyobrażeń o własnej przyszłości, wskazywanie obszarów samodzielności oraz strategii dochodzenia do celów krótko- i długodystansowych był celem, który chciano osiągnąć w pracy z osobą zależną. Podstawowe pytanie, na które oczekiwano odpowiedzi od młodego człowieka brzmiało „**jaką pracę chcesz wykonywać w przyszłości, kim chcesz być w przyszłości?**”. Ponadto organizując młodzieży czas ich rodzice/opiekunowie mogli zająć się własnymi sprawami lub nawet podjąć pracę zarobkową.

W naszym projekcie ważne jest nie tylko wsparcie osoby zależnej, ale także jej rodziców lub opiekunów. Jednak, aby skutecznie działać musimy potrafić zrozumieć te osoby i umiejętnie zastosować plan poprawy ich jakości życia z myślą o przyszłości. Poradnik ten pokazuje jak osiągnąć możliwie najlepsze rezultaty w tej kwestii; w poszczególnych jego rozdziałach opisano wdrożenie innowacji społecznej, zastosowane metody oraz zawarto sugestie dotyczące tego jak tego dokonać.

*Osoby zainteresowane testowaną innowacją społeczną zapraszamy do zapoznania się z naszym referatem pt. „**opracowanie założeń programowych, celowość działań, wytyczne**”, w którym szczegółowo zaprezentowano zajęcia zrealizowane w ramach przedmiotowej inicjatywy. Mamy nadzieję, że informacje te zwrócą uwagę na podniesioną problematykę oraz okażą się przydatne i ułatwią Państwu podjęcie działań istotnych dla funkcjonowania w społeczeństwie osób zależnych intelektualnie i ich rodziców/opiekunów, którzy swój czas i zdrowie przeznaczają na opiekę nad tymi osobami.*

Życzymy Państwu wytrwałości i powodzenia!

*Zbigniew Sandomierski
Prezes Stowarzyszenia „Dziedzictwo Jagiellońskie”
wraz z Zespołem*

Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie”

z siedzibą przy ul. S. Żeromskiego 94, lok.209 26-600 Radom

pomysłodawca i realizator innowacji w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych.

Stowarzyszenie Dziedzictwo Jagiellońskie od początku swojej działalności realizuje zadania statutowe z zakresu m.in.:

- działanie na rzecz edukacji zawodowej, zdrowotnej, ekologicznej oraz szeroko pojętej profilaktyki;
- działanie na rzecz zwiększenia szans wszystkich obywateli do znalezienia i utrzymania pracy;
- propagowanie i inspirowanie łatwego dostępu do internetu dla osób niepełnosprawnych i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym jako alternatywnego narzędzia pracy zarówno w obszarach miejskich, jak i wiejskich;
- promocja zatrudnienia, szkolenia i aktywizacja zawodowa osób pozostających bez pracy i zagrożonych utratą pracy;
- pomoc dzieciom, rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych dzieci, rodzin i osób;
- prowadzenie poradnictwa, konsultacji, szkoleń, staży podnoszących kwalifikacje i umiejętności zawodowe dla utrzymania zdolności do zatrudnienia;
- prowadzenie działalności wydawniczej i informacyjnej, opracowywanie i publikowanie materiałów poświęconych problematyce zgodnej z celami Stowarzyszenia.

Członkowie Stowarzyszenia mają również doświadczenie w organizacji działań z zakresu kultury i sztuki. Przykładem jest realizacja, objętego patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego, konkursu plastycznego pod tytułem „Gminne talenty plastyczne” (międzypowiatowy konkurs dla dzieci i młodzieży ze szkół z terenu byłego województwa radomskiego).

Fot. 1 Podpisanie umowy grantowej 02.09.2017 r. (archiwum prywatne)

1. CZYM JEST PROJEKT „CHCEMY PRACOWAĆ - INNOWACJE W ZAKRESIE USŁUG OPIEKUŃCZYCH DLA OSÓB ZALEŻNYCH”?

Celem realizowanego przez Gminę Miasta Radomia (Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej, ul. Jana Kilińskiego 30, 26 – 600 Radom) projektu „Chcemy pracować - innowacje w zakresie usług opiekuńczych dla osób zależnych” jest poprawa jakości usług społeczno - opiekuńczych dla osób zależnych w 4 zaproponowanych obszarach. Projekt jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego IV Oś Priorytetowa Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój Działanie 4.1: Innowacje społeczne).

Testowana przez Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” innowacja społeczna pt. **„Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów”**

objęła swym działaniem następujący obszar:

„Potrzeba wsparcia rodziców i opiekunów osób niepełnosprawnych intelektualnie, zwłaszcza po zakończeniu udziału tych ostatnich w systemie edukacji. Poza systemem kształcenia formalnego brakuje miejsc opieki instytucjonalnej nad takimi osobami. Prowadzi to do sytuacji, w której opiekunowie osób niepełnosprawnych rezygnują z pracy zawodowej i życia osobistego na rzecz opieki nad nimi.”

4. DEFINICJE ZAWARTE W TESTOWANEJ INNOWACJI.

Osoba zależna - to osoba, która ze względu na stan zdrowia wymaga stałej opieki.

Psychoterapia - stosowanie metod psychologicznych, zwłaszcza opartych o regularny kontakt międzyludzki, w celu pomocy osobom zmagającym się z różnorodnymi problemami. Psychoterapia służy poprawie dobrostanu i zdrowia psychicznego, i może dotyczyć zmiany lub radzenia sobie z dokuczliwymi zachowaniami, przekonaniami, obsesjami, myślami lub emocjami, oraz rozwojowi relacji i umiejętności społecznych (<https://pl.wikipedia.org/wiki/Psychoterapia>)

Rewalidacja - całokształt podejmowanych i usystematyzowanych działań, mających na celu przywrócenie człowiekowi niepełnosprawnemu (również intelektualnie) możliwie pełnej sprawności. Jest to proces edukacyjny, terapeutyczny i wychowawczy z zaplanowanymi celami, uwzględniającymi wiedzę teoretyczną i działanie skierowane na osobę niepełnosprawną. Usprawnianie zaburzonych funkcji rozwojowych i intelektualnych.

(pl.wikipedia.org/wiki/Rewalidacja)

Socjologia - nauka badająca w systematyczny sposób funkcjonowanie i zmiany społeczeństwa. Socjologowie badają społeczne reguły, procesy i struktury, które łączą i dzielą ludzi, tworzą lub są przejawem więzi między ludźmi a także proces ich zmian. Badają zarówno jednostki uwikłane w grupy społeczne, jak i międzyludzkie relacje (na przykład rodzinę, wspólnoty, stowarzyszenia, zrzeszenia). (pl.wikipedia.org/wiki/)

Wizyta studyjna - rodzaj szkolenia wyjazdowego w celu poznania metod pracy danego ośrodka
(pl.glosbe.com/pl/pl/wizyta%20studyjna)

Integracja sensoryczna – tym terminem określa się prawidłową organizację wrażeń sensorycznych (bodźców) napływających przez receptory. Oznacza to, że mózg, otrzymując informacje ze wszystkich zmysłów (wzrok, słuch, równowaga, dotyk, czucie ruchu-kinestezja) dokonuje ich rozpoznania, segregowania i interpretacji oraz integruje je z wcześniejszymi doświadczeniami. Na tej podstawie mózg tworzy odpowiednią do sytuacji reakcję nazywaną adaptacyjną. Jest to adekwatne i efektywne reagowanie na wymogi otoczenia. Może to być odpowiedź ruchowa jak i myślowa. Integracja sensoryczna jest procesem, dzięki któremu mózg otrzymując informację ze wszystkich systemów zmysłowych dokonuje ich segregacji, rozpoznania, interpretacji i integracji z wcześniejszymi doświadczeniami (pstis.pl/pl/html/index.phpv2=block&str=podstrona_terapia)

Zajęcia sensoryczno – motoryczne – rodzaj aktywności ruchowej rozwijającej zmysły. Zajęcia ruchów są najlepszą terapią zaburzeń integracji sensorycznej.

Niepełnosprawność intelektualna - zaburzenie rozwojowe polegające na znacznym obniżeniu ogólnego poziomu funkcjonowania intelektualnego, któremu towarzyszy deficyt w zakresie zachowań adaptacyjnych w szczególności niezależności i odpowiedzialności (wikipedia.pl)

Oligofrenopedagogika – dział pedagogiki specjalnej zajmujący się wychowaniem i nauczaniem osób z niepełnosprawnością intelektualną. Podmiotem nauczania jest uczeń niepełnosprawny intelektualnie, przedmiotem proces jej rewalidacji obejmujący

wszechstronny rozwój i przystosowanie do życia w społeczeństwie.

Integracja społeczna - termin w socjologii i innych naukach społecznych oznaczający w ogólności proces włączania (się) do zasadniczej części społeczeństwa różnorodnych, zwykle mniejszościowych grup społecznych jak np. mniejszości narodowe, uchodźcy, emigranci i repatrianci, osoby niepełnosprawne.

Psychoedukacja - metoda kształcenia edukacji adresowana do ludzi, którzy żyją z zaburzeniami psychicznymi stanu zdrowia. Psychoedukacja w pedagogice jest środkiem przy wszelkiego typu trudnościach wychowawczych czy też trudnościach zachowania w kontaktach społecznych. Celem psychoedukacji jest lepsze zrozumienie przez pacjenta własnego stanu zdrowia psychicznego. Wzmacnia się również mocne strony pacjenta i jego własne zasoby w radzeniu sobie z chorobą by zapobiec nawrotom i podwyższyć jego dobrostan w długiej perspektywie czasowej. U podstaw takich oddziaływań leży założenie, że z większą wiedzą na temat własnego stanu zdrowia konsument (pacjent) może sobie lepiej z nią radzić (pl.wikipedia.org/wiki/)

Europejski Fundusz Społeczny (EFS) – Europejski Fundusz Społeczny (EFS) jest jednym z pięciu głównych funduszy, poprzez które Unia Europejska wspiera rozwój społeczno-gospodarczy wszystkich krajów członkowskich. Jego zasoby finansowe inwestuje się w ludzi. Szczególnie tych, którzy mają trudności ze znalezieniem pracy (funduszeuropejskie.gov.pl/efs/)

Innowacje społeczne – „są to nowe działania społeczne, mające na celu polepszenie jakości życia osób, narodów, całych społeczności. Owa nowość może wynikać z wprowadzania unikalnych rozwiązań, ale także z faktu wdrożenia już znanego rozwiązania, występującego w nowym kontekście społecznym. Za innowację społeczną uznaje się także popularyzowanie i upowszechnianie zmian innowacyjnych. Zgodnie z definicją Narodowego Centrum Badań i Rozwoju innowacje społeczne to „rozwiązania, które równocześnie odpowiadają na zapotrzebowanie społeczne, jak i powodują trwałą zmianę w danych grupach społecznych. Te rozwiązania mogą wiązać się z innowacyjnymi produktami, usługami bądź procesami, które umożliwiają odmienne rozwiązywanie typowych problemów społecznych”. Także wiele innych definicji ściśle wiąże innowacje społeczne z rozwiązywaniem problemów społecznych. Przy innowacjach społecznych kluczowe staje się więc rozpoznanie problemów społecznych i dedykowanie im programów, pozwalających na zmiany o trwałym charakterze”. (chcemypracowac.umradom.pl/faq.html)

Opieka instytucjonalna – zorganizowanie opieki nad osobami tego wymagającymi w specjalnie do tego przygotowanym miejscu np. dom pomocy społecznej, zakład opiekuńczo-leczniczy.

5. CHARAKTERYSTYKA INNOWACJI „Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów” –

Nasza inicjatywa jest skierowana do dwóch grup społecznych borykających się z ogromnym problemem adaptacyjnym. Pierwsza grupa to rodzice i opiekunowie (zwłaszcza kobiety) młodzieży z dysfunkcjami intelektualnymi po zakończeniu edukacji; druga grupa to niepełnosprawne intelektualnie dzieci tych osób. Ponieważ zwykle to kobiety sprawują pieczę nad dziećmi niepełnosprawnymi, stąd też zaproponowane przez nas rozwiązanie odnosiło się w głównym stopniu do kobiet. Nadrzędnym celem zaproponowanego przez nas rozwiązania było ułatwienie funkcjonowania w życiu społecznym zarówno osób niepełnosprawnych intelektualnie, jak i ich rodziców/opiekunów. Organizacja czasu młodzieży niepełnosprawnej przyczyniła się do ich rozwoju emocjonalnego i zawodowego oraz dała możliwość (czas) rodzicom/opiekunom skupienia się na własnym rozwoju zawodowym.

Niniejsza innowacja wychodzi naprzeciw tym potrzebom, pozwala bowiem na dotarcie do osób zależnych intelektualnie i ich rodziców/opiekunów w szerokim spektrum informacji z zakresu życia społecznego ujętych w możliwie przejrzystej i atrakcyjnej formie.

Opis testowanej innowacji społecznej

Innowacyjność zaproponowanego rozwiązania polegała na **stworzeniu systemu zajęć edukacyjno-terapeutycznych**, prowadzonych m.in. przez specjalistów z zakresu oligofrenopedagogiki, w przeznaczonym do tego celu miejscu. Zajęcia prowadzono pod nazwą „**Inkubator aktywności społeczno-zawodowej osób zależnych**”. Stowarzyszenie Dziedzictwo Jagiellońskie posiadając stałą współpracę z placówkami dydaktycznymi i urzędami, jak np.: Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu, Zakład Doskonalenia Zawodowego w Radomiu miało możliwość merytorycznego przygotowania pomysłu oraz zaangażowania specjalistycznej kadry. W naszym rozwiązaniu zastosowano poznanie predyspozycji i zainteresowań osób zależnych stawiając otwarte pytanie „**jaką pracę chcesz wykonywać w przyszłości, kim chcesz być w przyszłości?**”, jak również stosując kwestionariusz dający opcje wyboru kierunku zawodowego (w zależności od możliwości uczestników). Główny nacisk położono na jak największe upodmiotowienie osoby zależnej. W tym celu opracowano

inwentaryzację osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych (tzw. karta **IOZiPZ**). Zachęcanie do poszukiwania i odkrywania swoich zainteresowań odbywało się poprzez ukazywanie szerokiego obszaru form spędzania wolnego czasu (zaproponowano zajęcia z zakresu różnych form spędzania wolnego czasu takich jak dla pełnosprawnych młodych ludzi, ale z wykorzystaniem dostosowanych metod i form - głównie to, co obecnie interesuje młodzież).

Zajęcia zrealizowano we współpracy z instytucjami publicznymi jak: urzędy, DPS, szpital, schronisko dla zwierząt w formie wizyt studyjnych i spotkań dyskusyjnych..

Wizyty studyjne miały na celu przedstawienie specyfiki wybranych miejsc potencjalnej pracy (lub wolontariatu). Każda wizyta podlegała omówieniu pod kątem bezpieczeństwa i higieny pracy, oraz zainteresowań i spostrzeżeń osób zależnych.

W innowacji zastosowano zajęcia grupowe rozwijające kompetencje społeczne, w tym grupowe zajęcia integracyjne dla osób zależnych i ich opiekunów.

W naszym rozwiązaniu przewidziano również zajęcia socjologiczno-psychologiczne wspierające rodziców w celu ukazania innych metod wychowawczo-edukacyjnych, co miało skutkować lepszym podejściem do wychowywania dzieci zależnych.

Zaproponowane rozwiązanie odnosiło się do młodzieży posiadającej lekki lub umiarkowany stopień niepełnosprawności intelektualnej, po zakończeniu przewidzianego ustawowo systemu nauczania.

Grupa liczyła 10 osób.

Zakres zajęć edukacyjno-terapeutycznych dla młodzieży zależnej obejmował:

- wizyty studyjne w wybranych obszarach zawodowych,
- zajęcia komputerowe,
- zajęcia fotograficzne,
- zajęcia psychoterapeutyczne,
- zajęcia manualne,
- zajęcia sensoryczno-motoryczne,
- zajęcia adaptacji do życia społeczno-zawodowego.

Innowacyjność zawarto również w zakresie zastosowanych metod – zajęcia prowadzone przez specjalistów (np. informatyk, fotograf) oraz specjaliści z zakresu oligofrenopedagogiki, którzy czuwali nad dostosowaniem metod do postawionych celów.

Ciekawą formą diagnostyczną, w celu poznania zainteresowań podopiecznych, były zajęcia z zakresu fotografii oraz rysunku i malarstwa pod tytułem „Poznaj mój świat”. W zadaniu tym podopieczni mieli za zadanie fotografowanie tego, co ich najbardziej interesujących w

obserwowanym otoczeniu, bez podziału na kategorie tematyczne oraz przedstawienie swoich zainteresowań w formie rysunku czy malarstwa. Analiza zdjęć i prac rysunkowo-malarskich prowadzona na zajęciach z fotografii i manualnych pozwoliła przybliżyć preferencje, upodobania i umiejętności autorów. Inną formą innowacyjności było szerokie zastosowanie technologii komunikacyjnej. Głównie wykorzystano tu internet jako podstawowe narzędzie do budowania relacji społecznych i nawiązywania kontaktów, oraz jako efektywne narzędzie ewentualnej przyszłej pracy.

Innowacyjność naszego pomysłu polegała również na wsparciu rodziców i opiekunów młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną, poprzez wzięcie udziału w specjalistycznych zajęciach. W czasie, gdy młodzież odbywała zajęcia terapeutyczne, ich rodzice lub opiekunowie skorzystali z następujących zajęć:

- spotkania z psychoterapeutą,
- spotkania z socjologiem
- spotkania z doradcą zawodowym (zapoznanie z rynkiem pracy),
- szkolenie zawodowe w ramach indywidualnego planu przekwalifikowania i podnoszenia kwalifikacji zawodowych.

Zaproponowane rozwiązanie może być zastosowane w dowolnym czasie, w miejscu odpowiadającym wymogom prowadzenia takich zajęć, a po niewielkiej modyfikacji odnosić się zarówno do młodzieży, jak i osób dorosłych będących w rodzinach, w których występuje omawiany problem.

Nie są znane ograniczenia natury prawnej w organizacji zadania. Utrudnienie przy realizacji pomysłu może stanowić potrzeba dowozu osób zależnych do miejsca wykonywania zajęć oraz zapewnienia im bezpieczeństwa, ze względu na to iż jest to grupa podwyższonego ryzyka. Ponadto istnieje potrzeba zastosowania odpowiedniego sprzętu, materiałów i wyposażenia sali dydaktycznej oraz zatrudnienia odpowiednich specjalistów w zakresie wyszczególnionych zajęć.

6. PRZYGOTOWANIA DO TESTOWANIA INNOWACJI SPOŁECZNEJ I SPOSÓB JEJ REALIZACJI.

Grupa odbiorców – rekrutacja uczestników

**STOWARZYSZENIE
DZIEDZICTWO JAGIELLOŃSKIE**

**Realizuje projekt
„Chcemy pracować – Innowacje w zakresie usług
opiekuńczych dla osób zależnych”
wdrażany przez Gminę Miasta Radomia, Wydział Zdrowia i Polityki
Społecznej**

Projekt skierowany jest do:

- rodziców i opiekunów prawnych osób niepełnosprawnych intelektualnie
- osób niepełnosprawnych intelektualnie zwłaszcza po zakończeniu systemu edukacji

Projekt ma na celu:

- wsparcie rodziców i opiekunów w sprawowaniu opieki nad młodzieżą zależną intelektualnie
- opracowanie inwentaryzacji osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych osób zależnych dla ich łatwiejszego wejścia na rynek pracy

**W ramach projektu prowadzone będą zajęcia
ze specjalistami z zakresu, m. in.:**

- oligofrenopedagogiki
- psychoedukacji
- socjologii
- doradztwa zawodowego
- integracji społecznej

Projekt współfinansowany ze środków EFS - realizowany od października 2017 do kwietnia 2018 roku

Kontakt: Stowarzyszenie Dziedzictwo Jagiellońskie
26-600 Radom, ul. Stefana Żeromskiego 94, lok 209
e-mail: dziedzictwo.j@wp.pl
tel. 530 950 020, 664 989 150

Udział w projekcie jest bezpłatny

PLAKAT – Stowarzyszenie „Dziedzictwo Jagiellońskie” zaprasza do udziału w projekcie

Jednym z narzędzi rekrutacji był przedstawiony powyżej plakat. Został on uwidoczniony w wielu istotnych miejscach na terenie miasta, m.in. Zakład Doskonalenia Zawodowego w Radomiu, Powiatowy Urząd Pracy, siedziba Stowarzyszenia.

Zaproponowane rozwiązanie odnosiło się do młodzieży w wieku od 18 do 30 roku życia, posiadającej lekki lub umiarkowany stopień niepełnosprawności intelektualnej, po zakończeniu przewidzianego ustawowo systemu nauczania. Grupa podczas testowania innowacji liczyła 10 osób. Odbiorcami innowacji byli również rodzice/opiekunowie młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną. Przed przystąpieniem do innowacji społecznej kandydaci wypełnili deklaracje przystąpienia do innowacji zawierające zgodę na przetwarzanie danych osobowych do celu realizacji projektu.

Rekrutacja osób zależnych odbywała się między innymi na tzw. terenach zdegradowanych. Było to spowodowane faktem, iż w tych miejscach i środowiskach osoby z upośledzeniem intelektualnym oraz ich opiekunowie mają szczególne trudności z w miarę normalnym codziennym funkcjonowaniem oraz uczestnictwem w życiu społecznym. **Przed rozpoczęciem testowania innowacji odbyły się spotkania z rodzicami/opiekunami i rozmowy kwalifikacyjne oraz przegląd dokumentacji medycznej odnoszącej się do podopiecznych.** Rekrutacja do zaproponowanego rozwiązania odbyła się w oparciu o orzeczenie lekarskie. **Wszystkie osoby zależne biorące udział w testowaniu posiadały orzeczenie lekarskie o niepełnosprawności intelektualnej w stopniu lekkim lub umiarkowanym. Ostateczną decyzję o przystąpieniu podopiecznego do projektu podejmowali rodzice/opiekunowie.** Dzięki współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy stało się także możliwe przedstawienie potencjalnych ofert pracy dla rodziców/opiekunów osób zależnych.

Nabór osób do testowania innowacji odbył się w znacznej mierze w oparciu o **znajomość i potrzeby powyższych środowisk przez specjalistów prowadzących zajęcia** w ramach projektu.

Zaangażowani do innowacji specjaliści od wielu lat prowadzą na co dzień zajęcia z osobami zależnymi intelektualnie w placówkach oświatowych i warsztatach terapii zajęciowej. Mają stały kontakt z rodzinami dysfunkcyjnymi. Znają również absolwentów tych jednostek oświatowych.

Dzięki wiedzy specjalistów udało nam się nawiązać kontakty i przeprowadzić rekrutację.

Taka sprawdzona w praktyce metoda rekrutacji pozwoliła zaoszczędzić czas i środki na dotarcie do potencjalnie zainteresowanych rodzin.

Grupa specjalistów – rekrutacja specjalistów prowadzących zajęcia

Wdrożenie zaproponowanej innowacji wymagało od pomysłodawcy doboru odpowiedniej kadry specjalistów. Oprócz wykształcenia pedagogicznego w tym przypadku niezbędnym było zatrudnienie osób o dużej wiedzy i bogatym doświadczeniu w pracy z osobami zależnymi intelektualnie. Dużym wsparciem okazała się współpraca Stowarzyszenia z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu. Współpraca ta przyniosła korzyść w postaci możliwości doboru odpowiedniej kadry specjalistów z bogatym doświadczeniem w pracy z osobami z dysfunkcjami intelektualnymi. Dzięki rekomendacji MSCDN-u mogliśmy zaangażować specjalistów z odpowiednimi do potrzeb innowacji kwalifikacjami w zakresie oligofrenopedagogiki, psychoedukacji czy zajęć zawodowych. Po zapoznaniu się ze złożonymi dokumentami kwalifikacyjnymi dokonano wyboru odpowiednich specjalistów, z którymi przeprowadzono rozmowy kwalifikacyjne w konsekwencji których zawarto właściwe umowy. Do pracy z grupą młodzieży z dysfunkcjami intelektualnymi biorącej udział w innowacji niezbędne było również zatrudnienie asystenta z kwalifikacjami z zakresy Bezpieczeństwa i Higieny Pracy. Uczestnictwo asystenta w czasie wszystkich zajęć było konieczne z uwagi na nieprzewidywalność zachowań uczestników oraz występujące inne dysfunkcje chorobowe. Stan emocjonalny osób biorących udział w innowacji, ich zmienne nastroje oraz zdrowie fizyczne mogły skutkować sytuacjami niebezpiecznymi dla zdrowia zarówno ich samych jak i pozostałych uczestników zajęć.

Zajęcia terapeutycznych dla młodzieży z upośledzeniem intelektualnym prowadzone były przez następujących specjalistów:

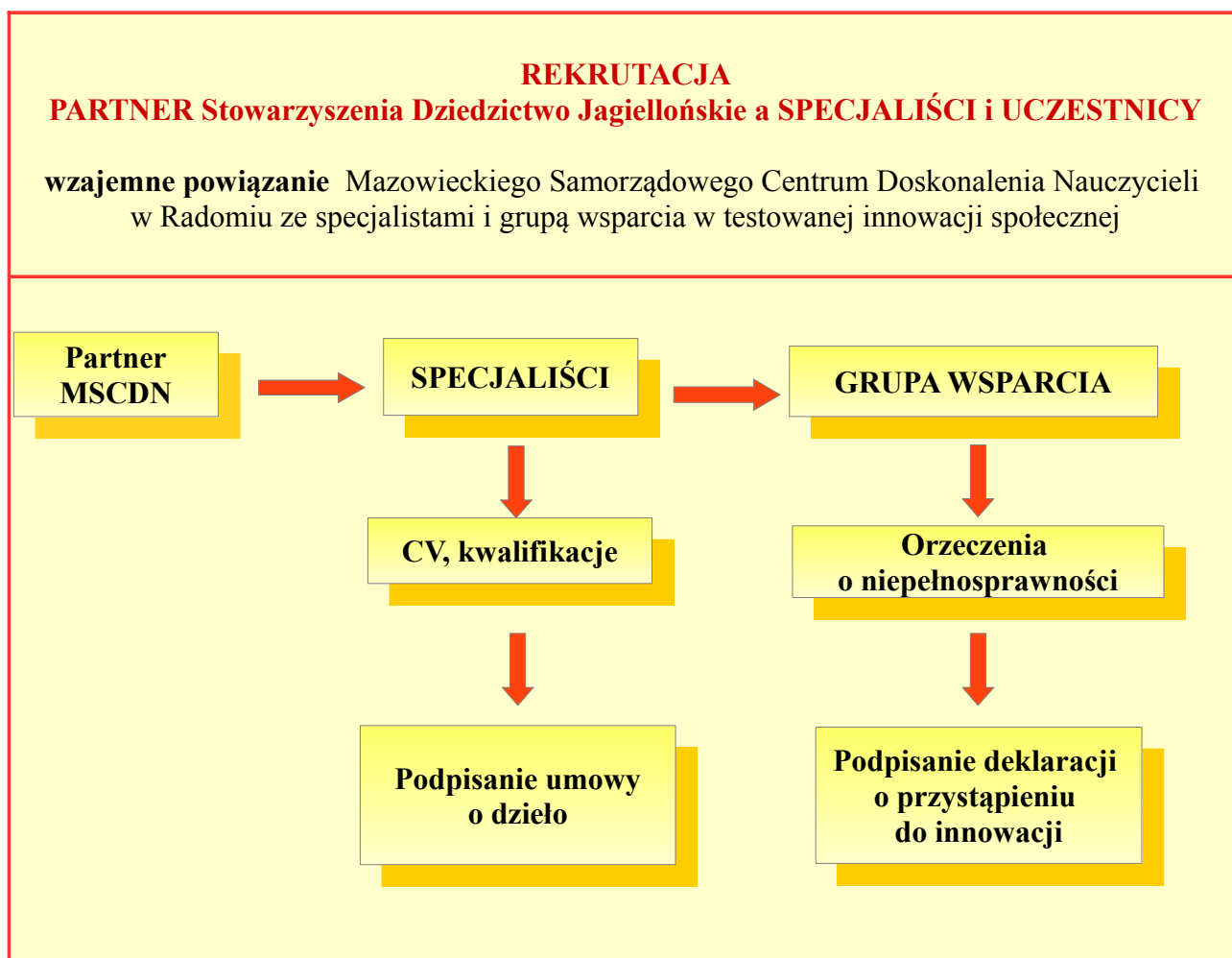
- specjalista do prowadzenia zajęć terapeutycznych dla młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami uniemożliwiającymi funkcjonowanie w życiu społecznym,
- specjalista w zakresie integracji sensoryczno-motorycznej,
- psychoterapeuta,
- specjalista od zajęć rewalidacyjnych,
- specjalista do zajęć manualno-ruchowych,
- fotograf ,
- informatyk
- asystent specjalisty prowadzącego zajęcia terapeutyczne (specjalista od zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy).

Do pracy z rodzicami niezbędni byli następujący specjaliści:

- doradca zawodowy
- socjolog
- psychoterapeuta

Podczas przygotowań do realizacji innowacji społecznej w omawianym zakresie wykorzystano potencjał Partnerów przedsięwzięcia:

- Powiatowy Urząd Pracy w Radomiu - potencjalne oferty pracy dla rodziców i opiekunów osób zależnych, wizyta studyjna,
- Zakład Doskonalenia Zawodowego w Radomiu – możliwość wynajęcia odpowiednio przygotowanych sal terapeutycznych,
- Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Radomiu – doradztwo w zakresie doboru właściwej kadry specjalistów.

Organizacja testowania innowacji społecznej

Miejsce

Charakter pomysłu wskazywał na konieczność zorganizowania miejsca terapii zajęciowej dla osób zależnych. Sama lokalizacja miejsca terapii zajęciowej nie miała większego znaczenia, gdyż

młodzież w przeważającej części była dowożona przez opiekunów własnym środkiem transportu lub dojeżdżała we własnym zakresie; natomiast miejsce musiało spełnić standardy wyznaczone dla pracy z młodzieżą z lekkim lub umiarkowanym stopniem upośledzenia intelektualnego. Zakupiono materiały niezbędne do prowadzenia zajęć. Sala do zajęć sensoryczno-motorycznych oraz zajęć internetowych i komputerowych posiadała odpowiednie urządzenia do realizacji terapii. Istotne było, aby pomieszczenia odpowiadały również wymogom stawianym przez przepisy BHP. Zaleca się wybór miejsca pozbawionego barier architektonicznych, jednakże w przypadku niepełnosprawności intelektualnej nie jest to warunek konieczny. Rekomenduje się uprzednią analizę ofert rynkowych i zapytania cenowe.

Zakupy

Do realizacji zajęć manualnych i zakupiono niezbędne materiały biurowe i artykuły do prac plastycznych m.in. farby, kredki, ołówki, papier rysunkowy i do prac malarskich, etc, (w tym pendrive do dokumentowania zdjęć wykonanych podczas zajęć fotograficznych). Wobec obfitości oferty rynkowej w zakresie zakupu artykułów biurowych i materiałów plastycznych nie jest konieczne zapytanie cenowe. Przy zakupie ww. sugerujemy kierowanie się niskimi cenami i dobrą jakością.

Polisa ubezpieczeniowa

Ponadto cała grupa uczestnicząca w zajęciach posiadała ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej i następstw nieszczęśliwych wypadków.

Konieczne jest ubezpieczenie wszystkich uczestników, w tym prowadzących zajęcia. Rekomendowany sposób wyboru firmy ubezpieczeniowej: analiza rynku, zapytania cenowe (w formie mejlowej, telefonicznej). Rekomendowany wybór ubezpieczyciela oferującego najniższe ceny rynkowe, bowiem zakres ubezpieczenia jest bardzo zbliżony.

Czas trwania i organizacja zajęć

Zajęcia w **Inkubatorze** odbywały się przez 3 dni w tygodniu. Czas przewidziany na zajęcia podzielono na 45 minutowe sesje terapeutyczne; po każdej sesji nastąpiła 15 minutowa przerwa. Wykładowcy zachowali elastyczny czas w realizacji zajęć terapeutycznych wynikających z potrzeb uczestników i specyfiki prowadzonych zajęć. W trakcie spotkania organizowano dłuższą przerwę, którą przeznaczano na posiłek dostarczany przez firmę cateringową. Serwis kawowy był dostępny przez cały czas trwania zajęć.

Przy wyborze dostawcy posiłków (obiady, serwis kawowy) – warto kierować się następującymi przesłankami:

- analiza rynku tych usług
- zapoznanie z ofertą najemcy pomieszczeń jeżeli takowy oferuje
- zapoznanie się z opiniami konsumentów o potencjalnych dostawcach

W przypadku, gdy najemca oferuje usługi cateringowe w cenach porównywalnych do innych oferentów warto skorzystać z takiej usługi, bowiem gwarantują one szybkość dostawy i bardziej optymalne warunki konsumpcji.

Szkolenie dla rodziców/opiekunów

W ramach zaproponowanej innowacji społecznej przeprowadzono szkolenie zawodowe dla 10 rodziców/opiekunów młodzieży zależnej. Działanie to wynikało z faktu wzięcia udziału w programie osób o zapotrzebowaniu podniesienia kwalifikacji i umiejętności zawodowych. Szkolenie objęło zakres przygotowania zawodowego, w tym nowoczesne techniki poszukiwania pracy oraz szkolenie zawodowe wynikające z zapotrzebowania określonego przez doradcę zawodowego (szkolenie zorganizowane w formie zajęć teoretycznych).

Dokumenty utworzone w ramach realizacji innowacji społecznej

Podczas realizacji przedmiotowej innowacji społecznej zastosowano następującą dokumentację:

1. Opracowanie opisujące założenia, celowość i spodziewane efekty poszczególnych zajęć.
2. Karta dot. inwentaryzacji osobistych zainteresowań i preferencji zawodowych (tzw. karta IOZiPZ)
3. Dzienniki zajęć (daty spotkań, dane i podpisy prowadzących zajęcia, tematyka i opis zajęć).
4. Oświadczenia (deklaracje) opiekunów odnośnie przystąpienia wraz z dzieckiem/podopiecznym do innowacji społecznej projektu (w tym oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych dla celów realizacji projektu i udostępnienie wizerunku uczestnika).
5. Karty indywidualnego wsparcia dla rodziców/opiekunów zawierające daty spotkań i tematykę (socjologia, psychoterapia, doradztwo zawodowe).
6. Ankiety dla osób zależnych oraz rodziców/opiekunów.

7. ZAJĘCIA ZREALIZOWANE W RAMACH INNOWACJI.

Zajęcia dla osób zależnych:

Rewalidacja – w naszej innowacji zastosowaliśmy zajęcia z zakresu działalności terapeutyczno – wychowawczej. Rewalidacja jest wielostronną stymulacją i nauczaniem osób o zaburzonej percepcji rzeczywistości. Celem oddziaływań rewalidacyjnych jest rozwój i aktywizowanie wszystkich właściwości intelektualnych i osobowości oraz usprawnianie sfer w których rozpoznano deficyty rozwojowe. Prowadzone przez specjalistów zajęcia z tego zakresu opierały się na usprawnianiu pamięci, rozwijaniu umiejętności matematycznych oraz logicznego myślenia i dedukowania, stymulacji rozwoju poznawczego i społecznego. Podstawowymi narzędziami w tych zajęciach były gry zbiorowe mający funkcje integracyjne oraz różnego rodzaju testy indywidualne. Podstawowymi celami zajęć rewalidacyjnych było usprawnianie najmniej zaburzonych funkcji, stymulowanie i korygowanie zaburzonych funkcji (dot. percepcji wzrokowej, spostrzegawczości, koordynacji wzrokowo – ruchowej, orientacji w schemacie ciała oraz orientacji kierunkowo – przestrzennej), wzmacnianie wiary we własne siły oraz utrzymanie dobrej motywacji pracy, jak również utrwalenie wiadomości i umiejętności nabytych podczas zajęć.

Zajęcia fotograficzne - ogólnym celem zajęć była nauka podstaw robienia zdjęć fotograficznych. Uczestnicy poznali podstawy budowy i działanie sprzętu fotograficznego, dowiedzieli się jak unikać błędów w fotografii, usprawnili procesy myślowe planując kompozycję obrazu, jak również podjęli próby wyrażania swoich emocji i zainteresowań za pomocą fotografii. Wykonane przez uczestników zdjęć, sposób aranżacji obrazu i tematyka mówią o sposobie widzenia otoczenia i tego co jest dla autorów najważniejsze w obserwowanym świecie. Zaprezentowane zdjęcia pozwalają poznać świat widziany oczami autorów.

Zajęcia komputerowe (obsługa komputera i internetu) – celem zajęć komputerowych było zapoznanie uczestników z podstawowymi działaniami wykonywanymi na komputerze oraz zastosowanie internetu. Przedstawiono podstawowe programy używane w pracach biurowych, zaprezentowano możliwości jakie daje znajomość obsługi komputera. W ramach zajęć uczestnicy uczyli się m.in. redagowania i edytowania pism przydatnych w życiu codziennym, prostej obróbki zdjęć, umieszczania pism w internecie za pomocą poczty internetowej. Zdobywali wiedzę odnośnie bezpieczeństwa i zagrożeń jakie niesie ze sobą funkcjonowanie w rzeczywistości wirtualnej.

Zajęcia manualne – terapia zajęciowa z tego zakresu spełnia szczególnie ważną funkcję w życiu

biopsychicznym, utrzymując niezbędną dla osób niepełnosprawnych intelektualnie równowagę w pracy ośrodkowego układu nerwowego. Celem zajęć terapeutycznych usprawnienia manualnego w których brali udział uczestnicy było utrzymanie sprawności fizycznej (zabawy ruchowe), nauka współżycia w grupie, rozwijanie zainteresowań, pobudzanie zaradności życiowej. Były to takie formy pracy jak zajęcia plastyczne, gry i zabawy, rozwiązywanie zagadek, rebusów itp. Sztuka to ważny element procesu rewalidacyjnego, gdyż sprzyja ogólnemu rozwojowi, integracji, usprawnianiu funkcji psychicznych i fizycznych, łagodzenia napięcia osób nadpobudliwych i pobudza do działania. **W trakcie zajęć plastycznych uczestnicy wykonywali rysunki ołówkiem lub kredkami i malowali obrazy różnego rodzaju farbami. Tematyka prac związana była z ich widzeniem siebie w przyszłości lub prac jakie chcieli by wykonywać. Uczestnicy wykonywali również m.in. okolicznościowe karty z życzeniami dla bliskich. Wykonywanie prac plastycznych przyczyniło się do lepszego poznania nie tylko technik plastycznych, ale także otaczającej rzeczywistości, otworzyło psychikę na wrażenia słuchowe i wzrokowe, prowokowało do marzeń i skupienia uwagi. Zajęcia plastyczne zacieśniały więzi w grupie.**

Psychoterapia – celem zajęć było usprawnienie procesów myślowych, poznawczych i komunikacyjnych w relacjach z innymi osobami. Uczestnicy zajęć poznali podstawowe elementy procesu myślenia, zapoznali się z mechanizmami odpowiadającymi za przetwarzanie i interpretowanie rzeczywistości, podjęli próby zmiany negatywnych wzorców interpretowania rzeczywistości jaka ich otacza, usprawnili podstawowe elementy mowy komunikacyjnej w mowie potocznej. W ramach ćwiczeń usprawniających komunikację werbalną i mowę komunikacyjną uczestnicy usprawniali precyzyjną wymowę, oddech oraz formy grzecznościowe w relacjach werbalnych. Założono, że uczestnicy testowanej innowacji podejmą próby modyfikowania automatyzmów myślowych i werbalnych, które stanowią blokady w ocenie i samoocenie siebie. Z uwagi na zróżnicowane możliwości poznawcze uczestników, zajęcia miały elementy indywidualnej pracy z uczestnikami. **Jednym z elementów zajęć było także skupienie uwagi na własnym wyglądzie i szerzej rozumianej autoprezentacji. Z uwagi na jeden z celów innowacji, jakim jest przygotowanie uczestników do poszukiwania pracy, warsztat ten zawierał również ćwiczenia komunikacji werbalnej, zwłaszcza z mowy dialogowej.**

Wizyty studyjne - w programie, oprócz zajęć stacjonarnych, odbyły się wizyty studyjne w wybranych placówkach (schronisko dla zwierząt, dom pomocy społecznej, urząd pracy, szpital). Podczas tych spotkań osoby zależne zostały zapoznane z funkcjonowaniem obiektów, charakterem prac w nich wykonywanych, umożliwiono wykonanie drobnych prac pomocniczych (w miarę

możliwości). W ramach zajęć przedstawiano na spotkaniach zasady bezpieczeństwa i higieny pracy w wybranych obiektach, omawiano celowość działań i prac w nich wykonywanych, dyskutowano nad kwestią predyspozycji pracowników, specyfiki oraz potencjalnych zagrożeń w pracy. Sprawdzano zainteresowanie uczestników pracami w tych placówkach. Każda z wizyt studyjnych była szeroko omawiana. Uczestnicy opisywali swoje odczucia po wizycie zarówno w sferze funkcji danej placówki jak również pod kątem ew przyszłej pracy w tym lub podobnym miejscu.

W ramach testowanej innowacji odbyły się cztery wizyty studyjne:

- schronisko dla zwierząt – uczestnicy wyrażali ogromne współczucie dla znajdujących się tam zwierząt, zwracali uwagę na trudne warunki przebywania zwierząt jak i pracy osób zajmujących się obsługą schroniska. W trakcie omawiania wizyty zwracali uwagę na problem porzucania zwierząt, traktowania jak zabawki. Wykazywali w ten sposób wrażliwość na obserwowane zjawisko. Prawie wszyscy uczestnicy deklarowali chęć wolontariackiej pomocy np. przy wyprowadzaniu psów na spacer.
- Dom Pomocy Społecznej – uczestnicy zostali zapoznani z obszarami działalności placówki tego typu, organizacją dnia oraz różnorodnymi zajęciami organizowanymi dla mieszkańców domu. Podczas spotkania z dyrekcją uczestnicy zadawali pytania z interesujących ich tematów.
- Powiatowy Urząd Pracy – była to owocna, w uzyskane informacje, wizyta w trakcie której uczestnicy uzyskali odpowiedzi na wiele interesujących tematów związanych z zatrudnieniem ale także funkcjami jakie spełnia ten urząd.
- Szpital psychiatryczny – z uwagi na charakter placówki możliwe było jedynie spotkanie i rozmowa z dyrektorem, który pokrótce naświetlił specyfikę funkcjonowania szpitala, przedstawił zasady pracy służb porządkowych. W trakcie omawiania tej wizyty podnoszona była tematyka ewentualnej pracy w administracji, służbach porządkowych. Jednak ze względu na specyfikę szpitala oraz przebywających tam pacjentów miejsce to nie wzbudziło większych zainteresowań u młodzieży biorącej udział w wizycie studyjnej.

Zajęcia sensoryczno-motoryczne – dysfunkcje sensoryczne odpowiadają za to w jaki sposób mózg interpretuje informacje oraz reaguje na nie (emocje, reakcje ruchowe, koncentracja i inne). Najlepszą terapią zaburzeń integracji sensorycznej są zajęcia ruchowe. Głównym celem tych zajęć było usprawnianie ruchowe tj. przywrócenie maksymalnej sprawności fizycznej połączonej ze stymulacją sensoryczną dostosowaną do potrzeb uczestnika zajęć, poprzez wprowadzanie elementów terapii IS. Zajęcia rehabilitacji ruchowej przyczyniły się do zwiększenia ruchomości w stawach, zwiększenia siły mięśniowej podnosząc tym samym lepszą funkcjonalność organizmu

jako całości. Efektami zajęć jest poprawa samooceny i wiary w siebie, poprawa koordynacji, równowagi, motoryki małej i dużej, aktywizacja uczestników innowacji i motywowanie ich do podejmowania nowych, trudniejszych zadań, poprawa koncentracji i skuteczności wykonywanych zadań, zmniejszenie wrażliwości dotykowej oraz objawów nadpobudliwości psychoruchowej oraz kontrolowanie swoich reakcji na otoczenie.

Zajęcia przystosowawcze do życia społecznego – zajęcia przystosowawcze do życia społecznego miały na celu wdrożyć uczestników do intensywnej komunikacji społecznej. Tematyka obejmowała zagadnienia, które miały na celu pomóc uczestnikom nawiązywać właściwe relacje z innymi ludźmi (komunikacja wśród członków rodziny, w grupie rówieśniczej, w środowisku życia, w środowisku zawodowym). Tematyka zajęć obejmowała zagadnienia uporządkowane chronologicznie począwszy od komunikacji wśród członków rodziny, poprzez komunikację w grupie rówieśniczej, środowisku życia, a skończywszy na komunikacji z przyszłym pracodawcą. Gry dramatyczne osadzone w tematyce zajęć były swoistym treningiem zachowań w określonych sytuacjach społecznych. Miały na celu pomóc uczestnikom nawiązywać właściwe relacje z innymi ludźmi. Uświadomiły im, że komunikacja językowa, chociaż najważniejsza, nie jest jedyną formą komunikacji, bo istnieją także sposoby pozawerbalne.

Zajęcia dla rodziców/opiekunów osób zależnych:

Indywidualne doradztwo socjologiczne - praca ukierunkowana na pomoc w rozwiązaniu sytuacji problemowych związanych z nowym etapem życia rodziny po zakończeniu edukacji niepełnosprawnych dzieci. Podstawowym celem realizacji poradnictwa socjologicznego była poprawa jakości życia osób uczestniczących w testowanej innowacji, ich rozwój i optymalizacja poczynąń związanych z różnymi aspektami funkcjonowania indywidualnego, rodzinnego, zawodowego, itp. Istotą porady/pomocy było to, aby przez kontakt osobowy i rozmowę opiekun osoby zależnej mógł odzyskać lub uzyskać możliwość samodzielnego rozwiązywania problemu, podjęcia właściwych decyzji, wprowadzenia ich w czyn, korygowania i unikania błędów.

Indywidualne doradztwo zawodowe - spotkania, podczas których doradca zawodowy pomagał rodzicom/opiekunom w osiągnięciu lepszego poznania siebie samego w odniesieniu do środowiska pracy, aby umożliwić mu optymalny wybór lub zmianę zatrudnienia lub też osiągnięcie właściwego dostosowania zawodowego. Podczas spotkań uczestnicy poznawali zasady napisania swojego cv, zdobywali umiejętności poszukiwania pracy na portalach internetowych, przygotowywali się do

rozmowy kwalifikacyjnej; celem spotkań było również poznanie swoich mocnych stron, pozytywne myślenie o sobie, jak również określenie osobowości uczestnika, czyli określenie jego charakteru, temperamentu, stylu pracy i myślenia w świetle zadań związanych z różnymi zawodami.

Indywidualne spotkania z psychoterapeutą - usprawnienie procesów myślowych, poznawczych i komunikacyjnych w relacjach z innymi osobami. Podczas spotkań omówiono m. in. wpływ środowiska rodzinnego na przystosowanie społeczne dziecka, czy też jak zadbać o samodzielność dziecka/podopiecznego. **Rozmowy dotyczyły przyszłości dziecka, które jest zależne od swojego rodzica (opiekuna), ich** Celem było uświadomienie rodzicom, że muszą znaleźć takie rozwiązania pomocne w codziennym życiu, aby dziecko było zmotywowane do tego, by mogło sobie radzić w trudnych sytuacjach, potrafiło podejmować samodzielne decyzje. Psychoterapeuta zwracał szczególną uwagę na problemy życia codziennego; przysłuchiwał się jak radzi sobie uczestnik projektu zmagając się z codziennymi trudnościami. W wyniku rozmowy nastąpiła analiza i wymiana poglądów w jaki sposób pomóc osobie zależnej jak i rodzicom.

Szkolenie zawodowe – głównym założeniem szkolenia dla rodziców/opiekunów osób zależnych było poznanie skutecznych metod poszukiwania pracy, nabycie umiejętności skutecznego poszukiwania pracy i osadzania się na rynku pracy. Omówiono m.in. temat umiejętności, możliwości i predyspozycji zawodowych oraz opracowywano indywidualne plany działania.

10. HARMONOGRAM TESTOWANIA INNOWACJI.

Wdrażanie innowacji „krok po kroku”

Testowanie innowacji społecznej pn. „Inkubator aktywności społeczno – zawodowej osób zależnych jako wsparcie dla rodziców i opiekunów” trwała 6 miesięcy (październik 2017 – marzec 2018). Poniżej przedstawiono harmonogram prac związanych z organizacją i realizacją działań w ramach innowacji.

TERMIN	WYKONANE DZIAŁANIA
I miesiąc	<ul style="list-style-type: none">- zatrudnienie specjalistów (rekrutacja, podpisanie umów)- wytypowanie grupy wsparcia (ankiety, rekrutacja, oświadczenia)- wynajęcie sali dydaktycznej z wyposażeniem- organizacja usługi cateringowej- ubezpieczenie uczestników-opracowanie dokumentacji niezbędnej do przeprowadzenia zajęć (skrypty, harmonogramy, karty IOZiPZ)

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>przygotowanie spotkań z opiekunami osób zależnych</i> - <i>zakup materiałów biurowych i artykułów plastycznych</i> - <i>zajęcia z zakresu rewalidacji</i> - <i>zajęcia z zakresu fotografii</i>
II miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - <i>indywidualna sesja rodziców/opiekunów z doradcą z zakresu socjologii</i> - <i>zajęcia manualne z młodzieżą (osobami zależnymi)</i>
III miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - <i>zajęcia z psychoterapii dla osób zależnych</i> - <i>sesja rodziców/opiekunów osób zależnych z psychoterapeutą</i> - <i>zajęcia z zakresu wizyty studyjnej</i>
IV miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - <i>indywidualna sesja rodziców/opiekunów osób zależnych z doradcą zawodowym</i> - <i>zajęcia sensoryczno - motoryczne dla osób zależnych</i> - <i>zajęcia z zakresu wizyty studyjnej</i>
V miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - <i>zajęcia przystosowawcze do życia społecznego</i> - <i>zajęcia z zakresu wizyty studyjnej</i>
VI miesiąc	<ul style="list-style-type: none"> - <i>zajęcia z obsługi komputera i internetu</i> - <i>zajęcia z zakresu wizyty studyjnej</i> - <i>szkolenie zawodowe dla rodziców/opiekunów osób zależnych</i>

11. PROBLEMY ZWIĄZANE Z TESTOWANIEM INNOWACJI SPOŁECZNEJ.

Rekrutacja

Jedną z istotnych trudności jest rekrutacja. Nie wszyscy rodzice są zainteresowani wsparciem udzielanym ich dzieciom, uważając iż ich opieka jest wystarczająca. Dają tym samym dowód na krótkowzroczność w podejściu do problemu. Często również rodzice/opiekunowie nie interesują się podnoszeniem kwalifikacji zawodowych i podjęciem pracy zarobkowej. Podczas realizacji zajęć wielokrotnie byliśmy informowani, że zmiany w życiu zawodowym i podjęcie pracy zarobkowej przez zarówno osoby zależne, jak i rodziców/opiekunów wiążą się z utratą świadczeń socjalnych.

W obliczu powyższych problemów zaleca się rekrutować osoby zdecydowane na podjęcie radykalnych zmian w swoim życiu. Poza tym ważnym jest ciągle uświadamianie jakie negatywne skutki niesie ze sobą brak przygotowania osób zależnych do samodzielnego życia (np. po śmierci opiekuna) oraz nie podejmowanie pracy zarobkowej przez opiekuna (np. brak wypracowania emerytury). Problemem okazuje się też rozbieżność pomiędzy wyobrażeniami osób zależnych o

własnych predyspozycjach a faktycznymi ich możliwościami, np.: często osoby zależne starają się o uzyskanie prawa jazdy, gdy w praktyce nie są w stanie przewidywać skutków zachowań na jezdni lub występują trudności w zapamiętywaniu znaczenia znaków drogowych. Dlatego tak ważnym jest zatrudnienie wysoko wykwalifikowanych specjalistów, którzy będą potrafili właściwie ukierunkować osobę jednocześnie nie wywołując u niej frustracji.

Kadra

Wobec wzrastających systematycznie potrzeb obserwowany jest niedobór właściwie przygotowanej kadry w dziedzinie oligofrenopedagogiki. Zajęć terapeutycznych z opisaną grupą osób nie mogą prowadzić osoby nie posiadające odpowiedniego przygotowania merytorycznego i doświadczenia zawodowego. Z uwagi na specyfikę całego projektu proponowane przez nasz rozwiązanie miało charakter tymczasowy, a specjaliści-terapeuci z tego zakresu związani byli stałymi umowami ze szkołami lub ośrodkami terapeutycznymi. Ponadto, jak zaznaczono powyżej, występuje niedostatek licencjonowanych specjalistów z zakresu oligofrenopedagogiki. Rozwiązaniem tego problemu było zatrudnienie specjalistów poza godzinami pracy, z którą związani są na stałe.

Zajęcia zawodowe rodziców/opiekunów

Poza powyższymi kwestiami wystąpiło ryzyko braku zatrudnienia dla opiekunów, gdyż standardowe godziny pracy są od 8 do 15, a czas realizacji zadania wynosił jedynie 6 miesięcy. Opiekunowie mieli do dyspozycji jedynie kilka godzin dziennie, co drugi dzień w tygodniu, właściwym więc było wyszukanie ofert pracy w godzinach popołudniowych we wskazane przez opiekunów dni.

Bezpieczeństwo uczestników

Ponieważ nasze zadanie odnosiło się do grupy podwyższonego ryzyka, jeżeli chodzi o nieprzewidywalność zachowań, zajęcia prowadzone były przez dwie osoby: specjalistę w zakresie danej terapii oraz asystenta z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Z uwagi na specyfikę terapii oraz względy bezpieczeństwa zarówno młodzieży jak i terapeutów wymagany był udział, w każdych zajęciach, dwóch osób: terapeuty oraz asystenta. Młodzież niepełnosprawna intelektualnie może mieć zachowania nieprzewidywalne, trzeba zwracać baczna uwagę, aby nie wystąpiły przypadki samoagresji, agresji wobec rówieśników, jak i terapeutów. Zajęcia tego typu przewidują obowiązkowe zaangażowanie asystenta terapeuty. Ponadto grupa liczyła optymalną liczbę uczestników 10 osób. Taką ilość uczestników przyjmują się w tego typu terapiach.

Miejsce prowadzenia zajęć

Inne ryzyko wiązało się ze znalezieniem odpowiednio przygotowanych i wyposażonych sal. Aby ograniczyć to ryzyko nawiązaliśmy współpracę z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Radomiu, który posiada odpowiednie zaplecze terapeutyczne. Jedna z sal przeznaczona była na zajęcia dydaktyczne, na wyposażeniu był m. in. sprzęt audiowizualny.

12. PODSUMOWANIE.

Główny nacisk w naszym rozwiązaniu położony był jednak na jak największe upodmiotowienie osoby zależnej – rozwój emocjonalny, społeczny i zawodowy, w tym uświadomienie jej, że posiada umiejętności do podjęcia próby samodzielnego życia. W konsekwencji zastosowanych metod wyraźnie wzrosła samoocena uczestników zajęć, poprawiła się komunikacja językowa, a wykonywane ćwiczenia dowodziły, że wydłużyły się okresy koncentracji uwagi, jak również dynamiki nabrały procesy myślowe. U uczestników zajęć zauważono poprawę zarówno samooceny i wiary w siebie, jak i koncentracji i skuteczności wykonywanych zadań. Obserwacja uczestników pozwoliła na określenie zmian wywołanych zajęciami; stali się bardziej otwarci, odważni w zabieraniu głosu w proponowanych rozmowach; znajdowali przyjemność w wyrażaniu własnych opinii. Chętnie uczestniczyli w dyskusjach, wypowiadali się na temat swoich oczekiwań, marzeń, planów życiowych, jak również wspierali się podczas zajęć i uczyli tolerancji dla inności. Ponadto zrealizowane zajęcia potwierdziły fakt, iż sztuka jest ważnym elementem procesu rewalidacyjnego, ponieważ sprzyja ogólnemu rozwojowi, integracji, usprawnianiu funkcji psychicznych i fizycznych, łagodzeniu napięcia osób nadpobudliwych i pobudza do działania. Wykonywanie prac plastycznych przyczyniło się do lepszego poznania nie tylko technik plastycznych, ale także otaczającej rzeczywistości, otworzyło psychikę na wrażenia słuchowe i wzrokowe, prowokowało do marzeń i skupienia uwagi. Natomiast gry dramatyczne osadzone w tematyce zajęć były swoistym treningiem zachowań w określonych sytuacjach społecznych. Miały na celu pomóc uczestnikom nawiązywać właściwe relacje z innymi ludźmi. Uświadomiły im, że komunikacja językowa, chociaż najważniejsza, nie jest jedyną formą komunikacji, bo istnieją także sposoby pozawerbalne. Prowadzone zajęcia wypełniły czas wolny uczestników (osób zależnych intelektualnie) - jednocześnie dając możliwość realizacji własnych planów rodziców/opiekunów. Dodatkowym atutem, w przypadku młodzieży, jest lepsze ich przygotowanie do samodzielnego życia, podniesienie samooceny w odniesieniu do relacji społecznych i ogólnego rozwoju intelektualnego oraz rozeznanie w preferencjach zawodowych. **Ważne okazało się także zwrócenie uwagi na pewne aspekty życia, które dotychczas nie były zauważane, jak chociażby fakt, że**

osobiste wyobrażenia podopiecznych o ich predyspozycjach zawodowych najczęściej nie pokrywają się ze zdolnościami wynikającymi z oceny prac wykonywanych podczas zajęć. Testowana metoda już przynosi wymierne efekty. Dowodem na to jest zatrudnienie na zakończenie testowanej innowacji 20 % uczestników. Zatrudnienie sprawiło im satysfakcję, podniosło zdolności decyzyjne.

Nie bez znaczenia jest także osiągnięcie celu jakim było odciążenie rodziców/opiekunów od sprawowania opieki i umożliwienie im organizacji własnego czasu wolnego, w tym zorientowanie na obszar własnego życia zawodowego. W innowacji dla rodziców/opiekunów zaplanowaliśmy działania, które miały ich wesprzeć w opiece nad osobami zależnymi. Wsparcie psychoterapeuty i socjologa oraz doradcy zawodowego, podobnie jak samo szkolenie zawodowe, okazały się pomocne w planowaniu ich przyszłości. Uczestnikom spotkań uświadomiły one, że podopieczni powinni powoli zmierzać do przynajmniej minimalnego usamodzielnienia się, oraz wskazały, jak ważne dla samych rodziców/opiekunów będzie podjęcie pracy zarobkowej. Istotnym jest, że w czasie, gdy podopieczni brali udział w zajęciach ich rodzice/opiekunowie mogli zająć się własnymi sprawami lub nawet podjąć pracę zarobkową. W przypadku rodziców/opiekunów obserwuje się także zwiększenie świadomości potrzeby upodmiotowienia dziecka, potrzeby przygotowania do samodzielnego życia i świadomej odpowiedzialności za podejmowane działania przez podopiecznych.